

Burgemeesters: 'Politiek bestel moet op de schop'

Het politieke bestel in Nederland moet radicaal op de schop, lokaal en landelijk. Geen Haags coalitieakkoord, maar een burgerakkoord. Drie keer per jaar een stadscongres in plaats van het traditionele gemeenteakkoord. Alleen door te experimenteren met nieuwe democratische vormen, kan de kloof tussen burgers en bestuur kleiner worden.

Het is Code Oranje, waarschuwen honderden burgemeesters, wethouders, ondernemers, raadsleden, wetenschappers en actieve burgers. 'Het kabinet moet deze experimenten in 2017 wettelijk mogelijk maken', zegt Bert Blase, burgemeester van Vlaardingen. Hij is de voorman van 'Code Oranje'.

Code Oranje, dat betekent grote kans op gevaarlijk weer. Welke schade loopt de democratie?

Bert Blase: 'Het vertrouwen in de politieke democratie neemt af. Mede daardoor worden de tegenstellingen groter en wordt het steeds moeilijker om oplossingen te vinden. We willen lokaal en landelijk experimenten mogelijk maken. De nieuwe democratie steunt op lerend vermogen, lef, vertrouwen en betrokkenheid. Het gaat om minder polarisatie en meer samenwerking.'

U wilt dus vooral het populisme te lijf?

'We gaan liever de onderliggende onvrede en wantrouwen te lijf. Populisme wijst op onbehagen en onvrede. Dat moet je keren.'

Het gaat de meeste burgers toch niet om meer inspraak of directe democratie? Ze maken zich zorgen over hun baan, over files, over vluchtelingen, internationale handelsakkoorden. Ze verwachten van de politiek een oplossing.

'Met een duur woord heet dat **bestaansonzekerheid**. Het moet niet gaan om wat de politiek vermag, maar wat de samenleving kan. De politieke agenda moet meer gaan over waar de mensen zich zorgen over maken. Burgers hebben veel ideeën over hoe het beter kan, maar die worden niet altijd gehoord. We moeten dus niet op dezelfde leest verder gaan, met een beetje inspraak en alleen vier keer per jaar verkiezingen. Denk aan burgertoppen, mogelijkheden die het internet biedt, **verzin het maar**.'

Code Oranje wil na de verkiezingen van maart 2017 geen nieuw traditioneel Haags coalitieakkoord meer. Wat dan wel?

'Verkiezingen leggen het accent op tegenstellingen, in plaats van op oplossingen. Wij pleiten voor een burgerakkoord, dat uitgaat van de kracht, de beweging en de ideeën in de samenleving. Dat gaat dwars door politieke kleuren en bevolkingslagen heen.'

U bepleit ook stadscongressen: in plaats van de gemeenteraad komen 150 burgers drie keer per jaar bijeen om over tal van zaken te spreken. Is dat niet al te radicaal?

'Dat is ons meest vergaande voorstel. Het kan een experiment zijn in een aantal gemeenten. Een variant is dat raadsleden hun zetel tijdelijk beschikbaar stellen voor betrokken inwoners. Veel mensen willen zich niet vier jaar committeren aan een vergaderdiscipline in de raad. Maar als het over hun eigen wijk en leven gaat, dan hebben ze wel degelijk goede plannen en oplossingen, en willen ze graag meedenken.

'Er gebeurt nu ook al het nodige in gemeenten. Denk aan burgerbegrotingen, waar keuzes worden voorgelegd aan de inwoners. Of aan Whatsapp-groepjes voor buurtpreventie.'

Wie controleert dan straks nog burgemeester en wethouders?

'Dat hangt af van het model dat je kiest. Als raadsleden bij bepaalde thema's hun zetel afstaan aan betrokken burgers, dan kan de raad zelf zich richten op de controle. Je kunt ook experimenteren met visitaties door externe controlecommissies. De Gemeentewet moet worden aangepast, zodat dit soort experimenten mogelijk worden.'

Bent u voor de gekozen burgemeester?

'Ook dat hangt af van de vorm die je kiest. In plaats van mensen die zich kandidaat stellen, is ook een variant denkbaar waarbij de inwoners iemand vragen om burgemeester te worden.'